

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до лабораторної роботи з дисципліни
«Моделювання технологічних та фізичних процесів»
(розділ – «Фізичне моделювання»)
освітньо-наукової програми вищої освіти
(підготовка докторів філософії)
зі спеціальності 136 “Металургія”**

**Затверджено редакційно-видавничою
секцією науково-методичної ради ДДТУ,
від _____ 2017 р., протокол № ____**

**Кам’янське
2017**

Методичні вказівки до лабораторної роботи з дисципліни «Моделювання технологічних та фізичних процесів» (розділ – «Фізичне моделювання») освітньо-наукової програми вищої освіти (підготовка докторів філософії) зі спеціальності 136 «Металургія» / Пантейков С.П.- Кам'янське, ДДТУ, 2017.- 8 с.

Укладач: канд. техн. наук, доцент Пантейков С.П.

Відповідальний за випуск: канд. техн. наук, доцент Кашеев М.А.

Рецензент: д-р техн. наук, професор Самохвалов С.Є.

Затверджено на засіданні кафедри металургії чорних металів,
протокол № 11 від 05 червня 2017 р.

Наведені варіанти вхідних даних для виконання лабораторної роботи по знаходженню критеріїв подібності заданого технологічного металургійного процесу для його фізичного моделювання за допомогою методу нульових розмірностей.

З М І С Т

стор.

1 МЕТА РОБОТИ.....	4
2 ПРОГРАМА РОБОТИ.....	4
Лабораторна робота № 1. Знаходження критеріїв подібності для фізичного моделювання технологічного процесу із застосування теорії подібності і розмірностей.....	4
ЛІТЕРАТУРА, ЩО РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ.....	7

1 МЕТА РОБОТИ

Дати аспірантам необхідні навички фізичного моделювання, а саме: виконувати фізичне моделювання таким чином, що в певних межах і з відомими припущеннями результати модельних досліджень можна розповсюджувати на подібні виробничі прилади та устаткування, для чого необхідно визначитися з умовами рівності основних критеріїв подібності на зразку і моделі. Для цього треба зробити аналіз всіх величин, що визначають процес і визначити всі найбільш значні фактори, що впливають на процес для виведення основних критеріїв подібності процесу на фізичній моделі реальному процесі на виробництві.

2 ПРОГРАМА РОБОТИ

Лабораторна робота № 1. Знаходження критеріїв подібності для фізичного моделювання технологічного процесу із застосування теорії подібності і розмірностей.

Лабораторна робота № 1

ЗНАХОДЖЕННЯ КРИТЕРІЇВ ПОДІБНОСТІ ДЛЯ ФІЗИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ ПОДІБНОСТІ І РОЗМІРНОСТЕЙ

Використовуючи у якості зразка задачу 1 [1] та теорію подібності і розмірностей [2] знайти критерії подібності для фізичного моделювання технологічного процесу відповідно до варіантів завдання.

Вхідні дані для виконання лабораторної роботи № 1

Варіанти 1...6

Задача 1. Вивести критерії подібності для моделювання процесу витікання сипкого матеріалу з отвору. Параметри процесу наведені у таблиці (знак “+” означає наявність наведеного параметру для даного варіанта, знак “-” - відсутність цього параметру у їхній сукупності).

Параметри процесу	№№ варіантів					
	1	2	3	4	5	6
Витрата сипкого матеріалу Q , кг/с	+	+	+	+	+	+
Діаметр отвору D , м	+	+	-	-	+	-
Площа поперечного перерізу отвору S , м ²	-	-	+	+	-	+
Середній розмір зерна матеріалу d , м	+	+	+	+	+	+
Густина матеріалу ρ , кг/м ³	+	+	+	+	+	+
Насипна густина матеріалу, ρ_n , кг/м ³	+	-	-	+	+	-
Час витікання, с	-	-	-	-	+	+
Прискорення вільного падіння, м ² /с	+	+	+	+	+	+

Варіанти 7...12

Задача 2. Вивести критерії подібності для моделювання процесу витікання рідкої сталі з конвертера у ковш. Параметри процесу наведені у таблиці (знак “+” означає наявність наведеного параметру для даного варіанта, знак “-” - відсутність цього параметру у їхній сукупності).

Параметри процесу	№№ варіантів					
	7	8	9	10	11	12
Час розливки τ , с	+	+	+	+	+	+
Швидкість витікання рідини w , м/с	+	+	+	+	-	+
Густина рідкого розплаву ρ , кг/м ³	+	+	+	+	+	+
Поверхневий натяг σ , Н/м	+	+	+	+	+	+
Динамічна в'язкість рідини μ , Па·с	+	-	+	+	+	+
Кінематична в'язкість рідини ν , м ² /с	-	+	+	+	+	-
Діаметр сталевипускного отвору D , м	+	-	+	-	+	-
Площа поперечного перерізу сталевипускного отвору S , м ²	-	+	-	+	-	-
Прискорення вільного падіння, м ² /с	+	+	+	+	+	+

Варіанти 13...18

Задача 3. Вивести критерії подібності для моделювання процесу продувки розплаву у кисневому конвертері. Параметри процесу наведені у таблиці (знак “+” означає наявність наведеного параметру для даного варіанта, знак “-” - відсутність цього параметру у їхній сукупності).

Параметри процесу	№№ варіантів					
	13	14	15	16	17	18
Густина рідкого розплаву $\rho_{ж}$, кг/м ³	+	+	+	+	+	+
Густина газу $\rho_{г}$, кг/м ³	+	+	+	+	+	+
Поверхневий натяг рідини σ , Н/м	+	+	+	+	+	+
Динамічна в'язкість рідини μ , Па·с	+	+	+	+	-	-
Кінематична в'язкість рідини ν , м ² /с	-	-	+	+	+	+
Діаметр сопла фурми d , м	+	-	+	-	+	-
Площа поперечного перерізу сопла фурми S , м ²	-	+	-	+	-	+
Висота фурми над рівнем спокійної ванни $H_{ф}$, м	+	+	+	+	+	+
Прискорення вільного падіння, м ² /с	+	+	+	+	+	+

Варіанти 19...24

Задача 4. Вивести критерії подібності для моделювання процесу руху тіла у рідині. Параметри процесу наведені у таблиці (знак “+” означає наявність наведеного параметру для даного варіанта, знак “-” - відсутність цього параметру у їхній сукупності).

Параметри процесу	№№ варіантів					
	19	20	21	22	23	24
Швидкість тіла, м/с	+	+	+	+	+	+
Густина рідини $\rho_{ж}$, кг/м ³	+	+	+	+	+	+
Поверхневий натяг рідини σ , Н/м	-	+	-	+	-	+
Динамічна в'язкість рідини μ , Па·с	-	-	+	-	+	+
Кінематична в'язкість рідини ν , м ² /с	+	-	-	+	+	+
Лінійний розмір тіла, м	+	+	+	+	+	+
Прискорення вільного падіння, м ² /с	+	+	+	+	+	+

Варіанти 25...30

Задача 5. Вивести критерії подібності для моделювання процесу продувки рідкої сталі інертним газом у ковші. Параметри процесу наведені у таблиці (знак “+” означає наявність наведеного параметру для даного варіанта, знак “-” - відсутність цього параметру у їхній сукупності).

Параметри процесу	№№ варіантів					
	25	26	27	28	29	30
Густина рідкого розплаву $\rho_{ж}$, кг/м ³	+	+	+	+	+	+
Густина газу $\rho_{г}$, кг/м ³	+	+	+	+	+	+
Поверхневий натяг рідини σ , Н/м	+	+	+	+	+	+
Динамічна в'язкість рідини μ , Па·с	+	+	+	+	-	-
Кінематична в'язкість рідини ν , м ² /с	-	-	+	+	+	+
Діаметр сопла донної фурми d , м	+	-	+	-	+	-
Площа поперечного перерізу сопла донної фурми S , м ²	-	+	-	+	-	+
Прискорення вільного падіння, м ² /с	+	+	+	+	+	+

ЛІТЕРАТУРА, ЩО РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ

1. Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Моделювання технологічних та фізичних процесів» (розділи – «Фізичне моделювання» і «Математичне моделювання») освітньо-наукової програми вищої освіти (підготовка докторів філософії) зі спеціальності 136 “Металургія” / Пантейков С.П.- Кам'янське, ДДТУ, 2017.- 42 с.
2. Теория подобия и размерностей. Моделирование / П.М.Алабужев, В.Б.Геронимус, Л.М.Минкевич, Б.А.Шеховцов.- М.: Высшая школа, 1968.- 208 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки до лабораторної роботи з дисципліни «Моделювання технологічних та фізичних процесів» (розділ – «Фізичне моделювання») освітньо-наукової програми вищої освіти (підготовка докторів філософії) зі спеціальності 136 «Металургія».

Укладач: Пантейков Сергій Петрович

Підписано до друку _____ 2017 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг _____ др. арк.
Тираж _____ прим. Замовлення № _____
51918, м. Кам'янське,
вул. Дніпробудівська, 2